

Бр. 20/49

СТ-В

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 27. ФЕБРУАРА 1890.

ГОД. XV.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 26.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЏИЋ.

Излази за време бављења позоришне друштине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

Извештај управе кр. српског народног позоришта за јануар 1890.

(Свршетак.)

Ред представа и касар на каси био је овакав :

у прет- плати	изван претпл.	Д А Н	ПРЕДСТАВА	свега касара	
				дин.	пр
—	1	Понед., 1.	Мара Варадинка	615	80
1		Четвр., 4.	Трикош и Каколе	174	80
2		Субота, 6.	Отаџбина	503	20
3		Недеља, 7.	Алипски цар	540	30
4		Уторник, 9.	Нарцис	128	50
5		Четвр., 11.	Доктор Клаус	148	40
6		Субота, 13.	Париска сиротиња	263	20
—	2	Недеља, 14.	Ђурађ Бранковић	377	60
7		Четвр., 18.	Магбет	329	30
8		Субота, 20.	Госпоске руке	408	—
—	3	Недеља, 21.	Богумили	278	80
9		Четвр., 25.	Роберт Ђаво	271	20
10		Субота, 27.	Уријел Акоста	300	30
—	4	Недеља, 28.	Сеоска лоба	725	70
11		Уторн., 30.	Момир	764	90
Свега . .				5830	—

за 983 дин. 60 пара, али је опет јачи од прекланскога за 147 динара 10 пара.

Режија у овом месецу била је овака :
г. Јовановић режирао је: „Трикоша и Какола“, „Клауса“, „Ђурђа Бранковића“, „Магбета“, „Богумиле“ и „Сеоскога лолу“, свега 6 режија. — Г. Цветић: „Мару Варадинку“, „Отаџбину“, „Роберта Ђавола“, „Уријела“ и „Момира“, свега 7 режија. — Г. Рајковић режирао је „Алипскога цара“, а г. Гавриловић „Госпоске руке.“

Рад мушког глумачког особља у овом месецу био је овакав ;

Број	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	У колико представа	играо је улога		
			старих	нових	свега
1	Тоша Јовановић	5	5	—	5
2	Милош Цветић	4	4	—	4
3	Ђура Рајковић	9	8	1	9
4	Милорад Гавриловић	6	4	2	6
5	Светислав Динуловић	12	11	3	14
6	Марко Станишић	9	8	1	9
7	Љуба Станојевић	8	7	1	8
8	Тоша Анастасијевић	13	12	1	13
9	Раја Павловић	12	10	2	12
10	Илија Станојевић	11	8	3	11
11	Светислав Ђурђевић	12	8	4	12
12	Јеврем Божовић	14	14	2	16
13	Никола Симић	7	3	4	7
14	Драгутин Јовановић	8	8	—	8
15	Петар Ђирић	14	14	3	17
16	Сава Тодоровић	13	14	2	16
17	Милорад Петровић	14	13	4	17
18	Михаило Румбић	13	13	4	17
19	Михаило Рисантијевић	8	7	1	8

У средњу руку једна представа у овом месецу доносила је 388 дин. 65 п.

Јануар ланске 1889 године имао је 18 представа и донео каси 6813 дин. 60 пара; једна представа у средњу руку доносила је 378 дин. 50 пара. Јануар прекланске 1888 год. имао је 16 представа и донео 5682 дин. 90 пара; једна представа у средњу руку доносила је 380 дин. 15 пара. Нема сумње, да би и овогодишњи јануар донео колико и лански, да се могао одржати репертоар у целини. Овако пак изашао је овај јануар слабији од ланскога

Рад женског глумачког особља у овом месецу био је овакав:

Број	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	у колико представа	играла је улога		
			стариј	нових	свега
1	Милка Гргурова	4	4	—	4
2	Марија Цветићка	1	1	—	1
3	Јулка Јовановићка	4	4	—	4
4	Велика Нигринова	8	6	2	8
5	Емилија Поповићева	6	5	1	6
6	Милева Радуловићка	8	8	—	8
7	Зорка Тодосићка	5	3	2	5
8	Вукосава Јурковићева	3	1	2	3
9	Катица Лугумерска	9	8	1	9
10	Лена Гавриловићка	8	6	2	8
11	Мила Рајковићка	4	5	—	5
12	Мара Динуловићка	—	—	—	—
13	Перса Павловићка	9	4	5	9
14	Вукосава Зорићева	2	2	—	2
15	Даница Николићева	6	6	—	6
16	Лепосава Тодоровићка	3	3	—	3
17	Јелена Ђурђевићка	1	1	—	1
18	Љубица Станојевићка	8	7	1	8

Замене у улогама: Г. Динуловић заменио је на брзу руку у улози „Сеоскога доле“ г. Павловића, који се разболео при крају месеца и није могао ни приказивати улогу ни певати. — Г. Ђурђевић заменио је у улози „Макса Бодена“ у „Доктору Клаусу“ г. Гавриловића и у улози „Милана“ у „Сеоскоме доли“ г. Динуловића, који је истога вечера приказивао Павловићеву улогу. — Г. Симић заменио је г. Љ. Станојевића у улози „Секуле Јанка“ у „Ђурђу Бранковићу“

и г. Д. Јовановића у улози „Хуберта“ у „Роберту Ђаволу“ и у улози „Де Сантоса“ у „Уријелу Акости“. — Г-ђица Поповићева заменила је у улози „Ленке“ у „Сеоскоме доли“ г-ђу Тодосићку, која је истога вечера приказивала Цветићкину улогу. — Г-ђа Тодосићка заменила је на брзу руку г-ђу Цветићку у улози „Јелке“ у „Сеоскоме доли“ и г-ђу Павловићку у улози „Клодете“ у „Париској сиротињи.“ — Г-ђица Јурковићева заменила је г-ђицу Нигринову у улози „Алиде“ у „Париској сиротињи.“ — Г-ђа Павловићка заменила је г-ђу Динуловићку у улози „Јеле“ у „Сеоскоме доли.“

Г-ђица Зорка Ђурђевићева приказивала је на ангажман „Ему“ у „Доктору Клаусу.“

Г. Димитрије Петровић, почетник, који је поднео молбу за ангажман, приказивао је повећу улогу „Малколма краљевића“ у „Магбегу.“ Заменио је г. Гавриловића у улози „Бен Јохаја“ у „Уријелу Акости“ и г. Д. Јовановића у улози „Достана“ у „Богумилима“ и у улози „Угљеше“ у „Момиру.“ Осим тога за ово неколико месеца од јесенас играо је, по потреби, више пута ситне улоге и веће епизоде.

Г. Лазар Рајковић, почетник, који је поднео молбу за ангажман, приказивао је „Рубена“ у „Уријелу Акости“ и заменио г. Павловића у улози „Лазара Грбљановића“ у „Момиру.“

ЛИСТИЊИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„*Риђокоса*.“ Позоришна игра у три чина, с певањем написао С. Лукачи. Превод с мађарског. Приказана 20. фебруара о. г.)

Ни једно се туђинче није с толико среће знало улагати српској позоришној публици, те се ни једно није знало и десетинама година стално и са неокрњеном привлачном снагом одржати на нашој позорници, као мађарски *perzinnü*. Да споменемо само још из старијих и најстаријих времена нашег позоришта Сиглиге-

тијева „Војничког бегунца“, Сигетијева „Старог баку“ и „Вампира и чизмара“, па из новијих времена Сиглигетијева „Циганина“ и „Сеоскога лолу“ Е. Тота. За тако звану недељну публику нема слађег залогоја, том нашем свету никако да се дојде туђинско то јело. Покојни Рада Стратимировић и Лаза Илић и живи Јован Ђурђевић, Милан Ј. Шимић и Стеван Дескашев заслужили су, да им се одаде засебна хвала, што су ту туђинчад тако згодно одабрали, па је онда пре-рушили у српско одело тако вешто, да је српска

публика туђу ту децу пригрлила као своју најрођенију. То стоји и те хвале им не може ускратити ни најзакованији резонер. Само искуство најјаче туче у главу сувонарно теорисање с неким тобоже респектовањем туђега умнога рада. Пала је, наиме, реч толико и толико пута, како је не знам књижевни атентат, шта ли, прерадити туђе дело и удесити га за своје прилике. Баш се на „Сеоског лолу“ дигла хајка, како су то све Мађари са српским именима те према томе неки шућмурасти типови, којих нема на белом свету. Већ се почело вентилovati и питање, како би било, да се место композиција Даворина Јенка, које су баш са једноставности своје тако красне, рехабилитују мађарски мотиви Јулија Еркела чији ли. Но на срећу се управа нашег народног позоришта до сад још није осврнула на то мудријашење, па добро је и нирила. То јој ево признајем и ја, који сам и сам већ једном ногом био у табору незадовољника те у 3. броју „Стражилова“ године 1886. са свим децизовано захтевао, да се музика у „Војничком бегунцу“ замени — али где збиља! захтевао сам, да се замени *згоднијол*, а да би повратак на матицу био несретан корак, то сам још онда морао неодређено слутити, а сад ми ево „Рићокоса“ доказала, да ми је и та неодређена слутња била основана. Сад увиђам, да је боље и неправде чинити Французу Обе-у него пусити, да оштре синконе, тај јединствени карактеристикон мађарске песме и игре, сакате лепу српску реч. Боље све друго, него чути из српских уста: „Ластавице, ласто мила —“ или Ветрепача код Цегледа —, па ма како иначе мотиви били по себи лени и уху пријатни. Оно ја као свето начело исповедам, да уметност у толико не пита за народност, у колико се мора признати, да је оно, што је лепо, лено, па ма било и црног Циганина, али се с друге стране опет не придржавам тога начела тако слепо, да не бих увидио, како има у појединих народа нешто и лено, што је само онда и догле лепо, кад и док задржи сваку своју па и најмању особину, а престаје бити лено, чим му се дарне у што. Е тако је то и с овом „Рићокосом“, управо с песмама у њој. Непознати преводилац — иначе одиста вешт нашим језику; јер му је слог баш чист и биран, сем неких варошких фраза у устима проста сељанина — бојао се канда горњег резонерског прекора, те је задржао све мађарски, само је толико концесијнице учинио, да је самој „Рићокоси“ наденуо чисто српско име *Гориад*, а Словаку Јану уклонио гајде у шаке, да свира — чардаш шта ли? — Андришима, Баљинтима, Боришкама и Шарикама (овај последњи датив ја сам на своју руку ерочио, јер од преводиочева номинатива *Шари* и *Жодби*

не знам како бих склопио облика). Управа пак Београдског краљевског народног позоришта дабогме да је онда морала оставити сву стафажу оригинала те се тако „А vereshajú“ са својим друштвом по српској позорници у Београду па ево и овде код нас у Новом Саду — као чигра вртила у бујноме „фришу“ мађарског чардаша

Радњи је дан био, кад се „Рићокоса“ у нас јавила, те баш с тога не могу с поуздањем да одговорим на питање, да ли и тај *pérszintű* има изгледа, да ће у нас бити тако дуга века, као претходници му. Морала би се „Рићокоса“ једаред и у недељу јавити, али не, не! Макар се овако и не јавила више; бар не ће многи зазепети у срцу од помисли, да је дивна елегична песмица „Ластавице ласто“, — па још онаква, како ју пева Добриновићев Јано, — кадра занети наш свет и омилиити му туђ жаргон. Кажу бар, да по Београду већ и врапци по крововима цвркују ту песму. Сад још само не знам, како је било у Београду са завршним чардашем. Но овде се у нас играо с толико ватре и заноса, да не ће бити ни најмање чудо, ако скоро на рођу видимо наше момке и девојке у стрмоглавном вртлогу новог мађарца

Иначе делу самом не бих имао много забавити. Све је некако свеже, живахно, како ли да кажем, а јунакиња је нацртана с тако истинитим бојама, те је тако симпатична, да већ њој за љубав морао анатему бацити на сваког, ко сме са понеким Мађарем рећи, да „Veres kutyá, veres ló, veres ember — egy se jó.“ Ништа друго дакле, до још мало обраде — но хајде баш јасно да кажем шта мислим: *иосрбиски* ваља „Рићокосу“, па нек не сам, који сам, ако не поживи века „Старога баке“, „Војничког бегунца“, „Циганина“ и „Сеоског доле“. Не би с горег било покушати па тако консеквентно све даље терати док се не роди мајци Србин јунак, који ће нам умети српски наш народ „са радостима му и јадима“ нацртати онако, како бог заповеда. Тај ће онда већ прекратити век и „Циганину“ и свима дошљацима.

Г.

ПОЗОРИШТЕ.

(„*Антигона*“,) та Софоклова трагедија приказана је у Варшави у изворном грчком језику у тамошњој државној гимназији. Улоге су играли ђаци из VII. и VIII. разреда. У збору је певало до двадесет ђака из шестог, седмог и осмог разреда. Менделсонова музика, еастављена за немачки превод, беше удешена за грчки текст.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

26. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕПЛАТИ 18.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 27. ФЕБРУАРА 1890.

Први пут:

ИЗ ЗАХВАЛНОСТИ.

ШАЉИВА ИГРА У 1 ЧИНУ, ОД Е. ЛАВНИЦА, ПРЕВЕО М. Љ. ГЛИШИЋ. — РЕДИТЕЉ: МИЉКОВИЋ.

О С О Б Е:

Маркиз Маникам	Добриновић.	Дворски управитељ кнеза	
Виконт Шатнеј.	Миљковић.	Контија.	Илић.
Витез Фолвиљ	Васиљевић.	Слуга кнежев	Живковић.
Берта, кћи маникамова	М. Марковићка.	Слуга маникамов	Ивковић.

Догађа се код маркиза Маникама.

За тим

По други пут:

МОЈ ЦЕП.

ШАЉИВА ИГРА У 3 ЧИНА, ОД М. КАЛИЋА. — РЕДИТЕЉ: ДОБРИНОВИЋ.

О С О Б Е:

Сава Жикић, велики посед. и потпред. цркв. општине	Ружић.	Стојан Зорић, професор. . .	Миљковић.
Милица, његова жена.	Д. Ружићка.	Васица Каћанин, жуп чин.	Димитријевић.
Босиљка, кћи им	С. Миљковићка.	Милош Девић, учит. у миру	Делини.
Јела, сироче, подскојче њихово	М. Марковићка.	Срега, девићев унук.	Васиљевић.
Павле, стари слуга жикићев	Добриновић.	Пивничар.	Живковић.

Гости. — Збива се у српској вароши.

У четвртак 1. марта први пут: „ЗАДУШНИ ФИЛИП.“ Шаљива игра у 3 чина, написао Г. Чики, превео Ј. Грчић.

Улазнице могу се добити у позоришној писарници од 9—12 пре и од 3—5 сахата после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7^{1/2} А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.